

מקורות פרשת ויחי ה'תשפ"ה אבא דגול או אבא חבר?

פרעה שיקבר הנביא בארצו לכבוד להם ולזכות. ולכן השביעו כי לא יהיה נכון להעבירו על שבועתו. וגם יוסף יצטרך יותר להשתדל בענין מפני השבועה. וכן היה הדבר (בפועל), כמו שאמר (להלן נ'ו) 'עלה וקבור את אביך כאשר השביעך'.

רש"י: פרעה היה ירא לומר ליוסף עבור על השבועה, לפי שאמר לו יוסף: אם כן אעבור שבועה שנשבעתי לך, שלא אגלה על לשון הקודש שאני מכיר בו עודף על שבעים לשון ואתה אינך מכיר בו.

4. בראשית נ: ויאמר יוסף אל אחיו אנכי מת ואלוקים פקד יפקד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב ... והעלתם את עצמתי מזה: וימת יוסף בן מאה ועשר שנים ויחנטו אתו ויישם בארון במצרים.

רש"י שמות יג, ט: ולמה לא השביע בניו שישאוהו לארץ כנען מיד כמו שהשביעו יעקב? אמר יוסף: אני שליט הייתי במצרים והיה סיפק בידי לעשות, אבל בניי לא יניחום מצרים לעשות.

ליקוטי שיחות כה/272: יוסף קידש את מצרים עצמה ולכן ארונו נשאר עם ישראל בכל זמן גלות מצרים, כדי שזכותו תהיה יחד עמהם בגלותם במצרים. לכן יעקב דורש ממנו שבועה על התחייבותו להוליכו תיכף לארץ ישראל, כי מצד עניינו של יוסף היה צפוי שיעקב יישאר דווקא במצרים וזכותו תגן על בניו שם. מנגה, יעקב סבר שאין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים וכדי שיהודים יהיו מסוגלים לצאת מגלות מצרים, עליהם להיות קשורים עם ארץ ישראל, עם דרגה שלמעלה מבית האסורים.

התוועדיות תשמו ד/454: הביאור בעניין 'טומאת כל העוסקים בפרה': ידוע הסיפור שאירע אצל האדמו"ר האמצעי, שתוכנו שנתנית תיקון וסדר תשובה לזולת יכולה להיות רק כשישנה שייכות מסוימת - בדקות דדקות - למצבו של הזולת ... ולכן כדי לטהר יהודי שנגע בטומאה עד לטומאה הכי חמורה דהיפך החיים, צריך שתהיה למיטה שייכות מסוימת (בדקות) למצב דהיפך הטהרה. אמנם לא באופן חמור כמותו ח"ו, שאז לא יכול לטהר אותו שהרי אין חבוש מתיר עצמו, כי אם בדקות בלבד, טומאה עד הערב בלבד, ואז נקל יותר להרגיש את מצבו של הזולת ולסייע לו.

1. בראשית מז: ויקרבו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ירך תחת ירכי ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים: ושכבתי עם אבתי... וקברתני בקברתם ויאמר אנכי אעשה כדברך: ויאמר השבעה לי וישבע לו וישתחו ישראל על ראש המטה.

רש"י: 'חסד ואמת' - חסד עם המתים הוא חסד של אמת, שאינו מצפה לתשלום גמול. **'אל נא תקברני במצרים'** - סופן להיות עפרם כנים, ושאין מתי חוצה לארץ חיים אלא בצער גלגול מחילות, ושלא יעשוני מצרים עבודה זרה.

ו'יאמר אנכי אעשה כדברך' - **מדרש שכל טוב:** מפני שהיה יוצא ירכו, לא רצה ליגע במילתו.

בעל הלכות גדולות כיבוד אב ואם סימן נו: יש אומרים שאסור לאדם ליכנס למרחץ עם אביו, ר' יהושע אומר משום שלא יגלו ערוה זה עם זה, דכתיב 'ויכסו ערות אביהם'. ובשעה שאמר יעקב ליוסף 'שים נא ירך תחת ירכי' - לא עשה כן, אלא רק כתיב השבעה לי וישבע לו.

ו'יאמר השבעה לי' - ר' **אברהם בן הרמב"ם:** אע"פ שאתה רוצה, חזק את העניין בשבועתך.

ו'ישתחו ישראל על ראש המיטה' - **רש"י:** השועל בזמן מלכותו - השתחוה לפניו.

2. אבן עזרא: למה בקש ממנו שישבע לו וכי היה חושדו שלא יקיים דברו?!

מדרש הגדול: 'ויעשו בניו לו כן כאשר ציוו' - אמר להם יעקב, יוסף ולוי אל ישאו מיטתי, יוסף מפני שהוא מלך ולוי שעתידי לשאת ארון הברית. וכסדר הזה עשו לי: שלשה ישאו המיטה מצפון ושלשה מדרום ושלשה מהמערב ושלשה מהמזרח, וכסדר הזה אתם עתידים לעשות דגלים במדבר ושכינה באמצע, ועשו לו כן, ומכאן אמרו **מצווה לקיים דברי המת**.

שואל ומשיב מהדורא תניינא סימן א: הוא עניין חסד של אמת שעושים עם המתים, שהמת אין לו לעשות עוד ו'אנו כאילו עומדים במקומו לעשות חפצו'.

3. רמב"ן: לא היה יעקב חושד בבנו הצדיק האהוב לו שימרה על מצות אביו ועל אשר הבטיחו ואמר 'אנכי אעשה כדבריך'. אלא עשה כן לחזק הענין בעיני פרעה, אולי לא ייתן ליוסף רשות להפרד ממנו ויאמר לו שלח את אחיך ואת עבדיך ויעלוהו שם, או שיחפון